

#Mieszkańcy przede wszystkim

Program ruchu Bezpartyjni Samorządowcy

Szanowni Państwo!

Oddajemy w Wasze ręce program ruchu społecznego Bezpartyjni Samorządowcy zatytułowany „Mieszkańcy przede wszystkim”. Sam program powstał w wyniku kilkumiesięcznych prac, jednak to co składa się na jego treść to rezultat wielu lat pracy dla miasta i regionu i płynących z niej doświadczeń. Nie został napisany ani przez szefa partii, ani przez oderwanych od ludzkich potrzeb ekspertów, ani też przez zamówioną firmę PR za miliony złotych. Powstał tu, z pomysłów, nadziei i pragnień ludzi dla których to, co dzieje się w naszej lokalnej ojczyźnie jest najważniejsze. Przy jego powstawaniu spotkały się: pomysły mieszkańców, inicjatywy lokalnych społeczników, doświadczenie samorządowców i przekonanie, że wspólnie stworzymy coś naprawdę potrzebnego.

Zapraszamy Was wszystkich do zapoznania się z nim i do odnalezienia w jego treści tego co Nam wszystkim bliskie. Jestem pewien, że tak się stanie. Mieszkańcy przede wszystkim!

Piotr Krzystek

Kim jesteśmy – nasze wartości i cele

KWW Bezpartyjni powstał w 2014 roku z inicjatywy prezydenta Szczecina Piotra Krzystka i zachodniopomorskich samorządowców: Władysława Diakuna (Police), Waldemara Gila (Stargard), Artura Wezgraja (Koszalin).

W odbywających się wówczas wyborach samorządowych, Bezpartyjni KWW Pomorze Zachodnie zdobył 9,86% głosów do sejmiku, zajmując 5. miejsce i zdobywając jeden mandat, który przypadł pani Marii Ilnickiej-Mądry, zaś w wyborach do szczecińskiej rady miasta Bezpartyjni KWW Piotra Krzystka otrzymał 8 mandatów, zajmując 3. miejsce. Z kolei w wyborach na prezydenta miasta Piotr Krzystek uzyskał reelekcję (w I turze uzyskał 46,46% głosów, a w II turze 71,93%).

Od 2015, przynajmniej raz w roku, odbywa się forum bezpartyjni Pomorze Zachodnie, z udziałem przedstawicieli samorządów i inicjatyw lokalnych z regionu (dotychczas odbyło się pięć spotkań w ramach forum).

Od marca 2017 współtworzymy ogólnopolski ruch samorządowy Bezpartyjni. Dziś ruch ma przedstawicieli we wszystkich regionach w Polsce i weźmie udział w wyborach samorządowych w ramach ogólnopolskiej listy KW Bezpartyjni Samorządowcy.

Bezpartyjni to ruch samorządowy otwarty na różne inicjatywy społeczne. Tworzą go, pracujący na rzecz społeczności lokalnych samorządowcy, dla których nadrzędną zasadą jest samodzielność i niezależność gmin, miast i regionów, szacunek dla indywidualnych potrzeb oraz brak podporządkowania partyjnym wytycznym. Jesteśmy ruchem wolnych ludzi, którzy w codziennej pracy nie potrzebują partyjnej struktury i ograniczeń narzucanych przez centralę.

Organizacyjnie ruch samorządowy Bezpartyjni jest konfederacją samorządowców, stowarzyszeń, liderów lokalnych, mieszkańców. Łączymy ludzi, którzy potrafią wznieść się ponad partyjne dyrektywy i działać wspólnie na rzecz społeczności lokalnych: osiedla, dzielnicy, gminy, miasta, regionu.

Łączy nas zrozumienie dla konieczności zaspokajania najważniejszych dla ludzi potrzeb takich jak ich zdrowie i bezpieczeństwo. Z szacunku dla demokracji, porządku

prawnego, a także wartości takich jak wolność, tolerancja i uczciwość, podobnie jak z mądrości słów Profesora Władysława Bartoszewskiego o tym, że warto być przyzwoitym, wywodzimy postawę otwartości i szacunku dla pluralizmu światopoglądowego. Jako dla bezpartyjnych samorządowców szczególne znaczenie ma dla nas praca dla wspólnoty samorządowej, wspieranie inicjatyw mieszkańców i dbałość o rozwój naszych małych ojczyzn.

Dziś, jeszcze bardziej niż dotychczas, możemy skoncentrować się na potrzebach mieszkańców. Na tych najważniejszych dla nas sprawach, żebyśmy wszyscy czuli się w Szczecinie jak rodzina.

Podstawowym problemem i największym wyzwaniem przed jakim stoimy w perspektywie kolejnych lat, a nawet kolejnych dekad, jest odwrócenie trendów demograficznych. O tym, czy się to nam uda nie zadecyduje jakiś pojedynczy czynnik. Musi to być system różnorodnych działań (ujętych w ramy strategii, programów, planów), które zrealizujemy w taki sposób, że ułożą się w deklarację: **Tak. Chcę mieszkać w Szczecinie.**

Dlatego połączymy szereg naszych już realizowanych działań z działaniami nowymi, innowacyjnymi, odpowiadającymi coraz nowym oczekiwaniom i potrzebom mieszkańców. Wszystkie one złożą się w całościową, uporządkowaną szczecińską politykę prodemograficzną. W jej ramach będziemy m.in.:

- sprzyjać wzrostowi dzietności i popularyzować model rodziny wielodzietnej (programy takie jak Szczecin Przyjazny Rodzinie);
- zapewniać najlepszą opiekę dla małych dzieci (dostępność żłobków, przedszkoli, punktów opieki nad dziećmi wraz z instrumentami takimi jak bon opiekuńczy);
- usuwać przeszkody w realizacji aspiracji rodzicielskich wzmacniając samodzielność ekonomiczną rodzin (np. poprzez bon opiekuńczy i inne instrumenty wsparcia);
- zwiększać dostępność nowoczesnych i potrzebnych mieszkańcom programów profilaktycznych (np. szczepień ochronnych, badań profilaktycznych);

- ułatwiać zachowania prozdrowotne (np. tworząc infrastrukturę dla aktywności fizycznej dostosowaną do potrzeb osób w różnym wieku) i wspierać właściwe wybory i nawyki żywieniowe (zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży);
- podnosić rangę działań ekologicznych (dbając o czyste powietrze i wodę, o zieleni);
- poprawiać standard usług komunalnych, dbając zarazem o ich dostępność (m.in. poprzez obniżanie kosztów funkcjonowania dla mieszkańców – np. niskie koszty komunikacji zbiorowej i zachęty do korzystania z niej).

Już tylko po wskazanych powyżej przykładach działań widać, jaki jest zamysł Programu „Mieszkańcy przede wszystkim”. Dlaczego punktem wyjścia uczyniono demografię? Bo to w niej zawiera się największa bariera rozwojowa dla Szczecina (podobnie jak i dla województwa zachodniopomorskiego, Polski i Europy). Wszystko, co zawarte zostało w prezentowanym poniżej Programie, wszystkie priorytety oraz składające się na nie programy i działania, są ze sobą sprzęgnięte, powiązane, spójne – i służą realizacji wspólnego celu:

Rozwoju Szczecina – miasta mieszkańców!

Priorytet

O p i e k a – P o m o c – W s p a r c i e

Wszyscy chcemy i potrzebujemy czuć się bezpiecznie. Kwestia bezpieczeństwa – w różnych wymiarach: zdrowotnym, socjalno-bytowym czy ekonomicznym – ma również podstawowe znaczenie dla kluczowych problemów i wyzwań demograficznych.

W Programie „Mieszkańcy przede wszystkim” problematyka szeroko rozumianego bezpieczeństwa znajduje istotne odzwierciedlenie w jednym z priorytetowych obszarów programu zatytułowanym „Opieka – Pomoc – Wsparcie”. Mieszczą się tu różnorodne działania, przede wszystkim ze sfery zaspokajania potrzeb zdrowotnych oraz socjalnych, kierowane do szczególnych grup adresatów (dzieci, młode rodziny, seniorzy, osoby niepełnosprawne, opiekunowie osób dotkniętych pewnymi szczególnie ciężkimi chorobami).

W Programie „Mieszkańcy przede wszystkim” zdrowie jest przedmiotem szczególnej troski. Podstawowy problem polega na tym, że nie jest nam oferowana opieka odpowiadająca naszym potrzebom, lecz taka, jakie są możliwości płatnika – Narodowego Funduszu Zdrowia. Można to skrótowo ująć: „masz taką opiekę na jaką stać Państwo, a nie taką, jakiej Ty potrzebujesz”. Co gorsza, ten system powoduje patologie takie jak marnotrawienie środków (lekarz musi „wpasować się” w model otrzymania środków, a nie w rzeczywiste potrzeby zdrowotne pacjenta).

Prawdą jest, że na większość z tych problemów samorząd terytorialny nie ma wpływu. Jednak na niektóre ważne sprawy samorząd (zwłaszcza samorząd województwa) może mieć wpływ i powinien lepiej z niego korzystać niż to robił dotychczas. Naszym celem jest podejmowanie działań, które obejmą pacjenta możliwie najbardziej kompleksową opieką.

Innym ważnym obszarem programowym jest polityka senioralna. Szczecin od wielu lat z dużymi sukcesami realizuje szereg działań mających na celu aktywizację seniorów. Na miano szczególnie cennej inicjatywy w tym zakresie zasługuje niewątpliwie szczecińska edycja projektu „Uniwersytetu Trzeciego Wieku”. Projekt ten promuje aktywność intelektualną seniorów, stwarza podstawy do integracji wokół tematów popularyzujących naukę i wiedzę, daje możliwość poszarzania zainteresowań jego uczestników. Jednak seniorzy nie są jedynymi beneficjentami tego projektu. Udawania on bowiem jak wiele mają oni do zaoferowania otoczeniu, gdzie ich kreatywność i bogate doświadczenie mogą być pożytkowane przez innych (np. przez ludzi młodych) przy kolejnych projektach (opartych np. o mentoring czy

wolontariat). Stwarza to potencjał do integracji międzypokoleniowej i pełnego, aktywnego uczestnictwa seniorów w życiu społecznym naszego miasta i regionu.

Dostosowanie szpitali do potrzeb pacjenta

Szpitala muszą być **tworzone w sposób przemyślany**. Nie może być tak, że ogromne pieniądze wydawane są bezsensownie np. na tworzenie niepotrzebnych szpitalowi sal operacyjnych, zakup zbędnej aparatury medycznej czy budowanie wykorzystywanych kilkanaście razy w roku lądowisk dla helikopterów. Nawet jeśli większą część tych inwestycji finansuje się ze środków unijnych, to tę zbędną infrastrukturę trzeba utrzymywać, a są to ogromne wydatki. Potrzebna jest nowa wizja szpitali w województwie powiązana z umiejętnością zrozumienia potrzeb pacjenta – bez tego nie będzie dobrych efektów. Szpital ma być dostosowany do potrzeb pacjenta. Wszyscy wiemy, że ilość pieniędzy w ochronie zdrowia jest ograniczona. Albo wydamy je na przerośnięte ambicje tych, którzy szpitalami źle zarządzają albo na to, co jest rzeczywiście niezbędne. Idea „szpitala dla pacjenta” oznacza, że podstawową powinnością tych zakładów leczniczych jest ich **służebna rola wobec potrzeb pacjenta**.

Zadania:

- Jednoznaczna i aktywna rola w tworzeniu programów polityki zdrowotnej województwa.
- Uruchomienie procesu dostosowania specjalizacyjnego szpitali (wymuszenie logiki specjalizacyjnej szpitali należących do różnych podmiotów tworzących – np. w Szczecinie: PUM, MON, MSWiA, marszałek województwa).
- Zmodyfikowanie dotychczasowej roli szpitali w województwie, mające na celu dopełniające oferowanie przez nie świadczeń zdrowotnych, w tym wysokospecjalistycznych – zamiast ich powielania.

Uruchomienie brakujących specjalizacji szpitalnych

Musimy postawić na rozwój w naszym regionie takich specjalizacji, których dziś nie ma lub są dostępne w zbyt ograniczonym zakresie. Przykładem jest **rehabilitacja**. Co z tego, że lekarze ortopedzi, kardiologzy czy kardiochirurdzy wykonają swoją część dzieła przywracania pacjenta do dobrego zdrowia najlepiej jak potrafią. Bez odpowiedniej rehabilitacji nigdy w pełni nie osiągną swoich celów. Przez to pacjent nie odzyska pełni sprawności, później wróci do normalnego funkcjonowania, co z kolei często będzie to miało dotkliwe konsekwencje dla jego życia zawodowego, a w konsekwencji dla jego rodziny. Nie możemy godzić się z taką polityką. Musimy rozwinąć rehabilitację – i zrobić wszystko by pacjent miał zapewnioną opiekę kompleksową. Podobnie jest z **geriatrią** i z **opieką długoterminową**. Już dziś potrzeby w tym zakresie są ogromne, a będą jeszcze się zwiększały. Nie wolno nam czekać. Rozwój tych specjalizacji w naszym regionie jest absolutną koniecznością.

Zadania:

- Rozwój deficytowych specjalizacji: rehabilitacji, geriatrii, opieki długoterminowej.
- Weryfikacja polityki zdrowotnej samorządu województwa – domaganie się zmiany strategii w kierunku położenia większego nacisku na: rehabilitację, geriatrię i opiekę długoterminową.

Rozwój programów profilaktycznych

Tworzenie szpitali dostosowanych do potrzeb pacjenta, jak również rozwój brakujących specjalizacji muszą być wsparte innymi działaniami. Poza zadaniami samorządu województwa w zakresie ochrony zdrowia jest też przestrzeń dla działań na poziomie samorządu lokalnego (miasta). Niektóre z tych działań mogą i powinny być realizowane komplementarnie.

Tak jest w przypadku realizacji **programów profilaktycznych** – to znaczy programów polityki zdrowotnej, które wynikają z rozpoznanych potrzeb zdrowotnych oraz stanu zdrowia mieszkańców, a których opracowywanie i realizacja należy do zadań własnych gminy.

W Szczecinie mamy w tym zakresie wiele dokonań, do których niewątpliwie zaliczyć należy program zatytułowany „Zapobieganie grypie i jej powikłaniom dla osób po 65 roku życia zameldowanych w Szczecinie”. Akcje darmowych szczepień dla szczecińskich seniorów, realizowane w kilkudziesięciu placówkach, obejmują corocznie kilka tysięcy osób (w 2018 ponad 10.000 seniorów). Pozytywny odbiór realizacji programów profilaktycznych ze strony mieszkańców, a co najważniejsze korzyści zdrowotne jakie za nimi stoją jednoznacznie wskazują na zasadność ich kontynuacji w kolejnych latach.

Poza tym, jednostki samorządu terytorialnego od 2016 roku mają możliwość **zwiększenia dostępu do świadczeń deficytowych** poprzez finansowanie ich dla swoich mieszkańców. Takie finansowanie świadczeń gwarantowanych odbywać się może na podstawie umowy zawieranej pomiędzy jednostką samorządu terytorialnego a podmiotem leczniczym w zakresie tzw. nadlimitów (świadczeń gwarantowanych wykonanych ale niesfinansowanych przez NFZ). Planowane jest skorzystanie z tego mechanizmu w celu uzupełnienia oferty tych szczególnie potrzebnych mieszkańcom świadczeń, które nie są dostarczane w odpowiednim zakresie.

Zadania:

- Realizacja programów profilaktycznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów szczepień dla dzieci i seniorów.
- Zapewnienie zwiększenia dostępu do świadczeń deficytowych.

Wsparcie osób niepełnosprawnych

Jednym z podstawowych zadań i powinności jakie stoją przed miastem jest stworzenie warunków do **pełnej integracji** osób niepełnosprawnych i pełnosprawnych. Wymaga to kompleksowego, systemowego i wieloaspektowego działania zarówno samego miasta i jego jednostek, jak i innych podmiotów życia publicznego.

W pierwszym etapie, procesy te powinny ogniskować się wokół dwóch podstawowych kwestii: po pierwsze, zwiększenia dostępności przestrzennej, komunikacyjnej miasta dla osób niepełnosprawnych (chodzi tu o różne rodzaje niepełnosprawności). Po drugie, budowania postawy wrażliwości społecznej i zrozumienia dla szczególnych potrzeb osób niepełnosprawnych.

Zadania:

- Przyjęcie nowego, kompleksowego miejskiego programu działań w zakresie integracji.
- Uwzględnianie w przygotowywanych przez miasto projektach szerokiego spektrum potrzeb osób niepełnosprawnych, w tym m.in. dostosowanie infrastruktury miasta do potrzeb osób o ograniczonej mobilności (np. poprzez montaż wind, odpowiednich podjazdów itd.).
- Realizacja projektów edukacyjnych poświęcone poszerzaniu wiedzy na temat różnych form niepełnosprawności (niepełnosprawności intelektualnej, niepełnosprawności narządu wzroku, słuchu, mowy, niepełnosprawności ruchowej, chorobom neurologicznym, chorobom psychicznym itd.).
- Działania w obszarze rewitalizacji dedykowane osobom niepełnosprawnym, w tym szczególne uwzględnienie potrzeb osób niepełnosprawnych w koncepcji funkcjonowania Centrum Aktywności Lokalnej w obszarze rewitalizacji.

Edukacja do wolności – „Każdy powinien czuć się wolny we własnym mieście”

Jednym z najcenniejszych elementów Programu (wypracowanym w trakcie warsztatów programowych z młodzieżą) pozostającym w bliskim związku z powyżej prezentowanym punktem zatytułowanym „Wsparcie osób niepełnosprawnych” jest projekt zatytułowany „Edukacja do wolności” wraz z podtytułem „Każdy powinien czuć się wolny we własnym mieście”.

Zakłada on szeroko pojętą **integrację różnych grup społecznych**, zróżnicowanych pod względem wiekowym, etnicznym czy kulturowym. Mowa jest tu o działaniach aktywizujących współpracę oraz integrację na różnych płaszczyznach.

Poza sferą miękką tzn. organizacją imprez, spotkań, wydarzeń kulturalnych w ramach „Edukacji do wolności” przyjęty ma zostać model (wzorzec) postępowania miasta, którego istotą jest **uwzględnianie zróżnicowanych potrzeb jak najszerszego grona mieszkańców** we wszystkich realizowanych przez miasto projektach. Dotyczy to zarówno przedsięwzięć inwestycyjnych, jak i nieinwestycyjnych – które mają być realizowane w taki sposób by nikogo nie wykluczać z możliwości korzystania z płynących z nich korzyści.

Swoistym symbolem tego pomysłu może być projekt tzw. „**Miejskiej ławki**”, tj. ławki odpowiadającej oczekiwaniom różnych grup społecznych. Np. ławka z portami USB do ładowania smartfonów (młodzi), specjalnym miejscem dla osoby niepełnosprawnej, wygodną konstrukcją stworzoną na potrzeby seniorów oraz małym stojakiem dla rowerzystów.

Niemniej jednak, najistotniejszym aspektem „Edukacji do wolności” jest trwała zmiana podejścia i zwiększenia wrażliwości społecznej wobec kwestii integracji społecznej i problemu wykluczenia poszczególnych grup społecznych.

Zadania:

- Realizacja integracyjnego projektu „Edukacja do wolności”.
- Realizacja projektu „Miejskiej ławki”.

Rozwój programów wsparcia i aktywizacji seniorów

W zabieganiu o aktywny model życia Seniorów ważną rolę odgrywa realizowany w Szczecinie projekt **Szczecińska Karta Seniora** (wchodzący w skład programu Szczecin Przyjazny Rodzinie). Jest on zachętą dla osób, które ukończyły 65. rok życia do korzystania, na preferencyjnych warunkach, z dostępu do miejskich instytucji kultury (takich jak muzea czy teatry), a także z dostępu do podmiotów oferujących zabiegi rehabilitacyjne czy też zabiegi odnowy biologicznej. Program umożliwia również skorzystanie ze zniżek, ulg, a także świadczeń nieodpłatnych przygotowanych przez

partnerów Programu. Szczecińska Karta Seniora w kolejnych latach będzie sukcesywnie rozwijana i promowana – tak by dotrzeć do jak najszerszego grona odbiorców, ze stale rozbudowywaną, atrakcyjną ofertą.

Idea zwiększania aktywizacji seniorów legła również u podstaw pomysłu stworzenia „**Centrum Seniora**”. Będzie to całkowicie nowa placówka, pełniąca funkcję miejsca integrującego beneficjentów, udostępniająca informacje na temat różnych aktywności na rzecz seniorów, jakie mają miejsce w Szczecinie. Centrum służyć ma pobudzaniu ich aktywności obywatelskiej, społecznej, kulturalnej, zdrowotnej czy edukacyjnej.

Zadania:

- Rozwój Szczecińskiej Karty Seniora.
- Stworzenie Centrum Seniora.

Wszechstronna opieka nad seniorami

W Szczecinie w ciągu ostatnich kilku lat podjęto i wdrożono decyzję o całkowitej przebudowie systemu opieki nad potrzebującymi jej osobami starszymi. W miejsce rozbudowy wielkich, instytucjonalnych form opieki postanowiono stworzyć sieć mniejszych, rozproszonych w różnych częściach miasta i lepiej dostosowanych do indywidualnych potrzeb seniorów – mieszkań chronionych czy wspomaganych.

W rezultacie, obok opieki realizowanej w trzech **Domach Pomocy Społecznej** (dwóch dla osób starszych i przewlekle chorych oraz jednego dla osób chorych psychicznie – łącznie 560 miejsc opieki) powstało, jak dotąd, 7 **mieszkań chronionych** dla seniorów zapewniających całodobową opiekę oraz 23 **mieszkania wspomagane**.

Ranga projektów mających na celu wsparcie działań służących zaspokajaniu różnorodnych potrzeb seniorów, a także ich aprobata dla tego kierunku zmiany, wyznaczyła kierunek działań Szczecina na kolejne lata. Projekt tworzenia mieszkań chronionych i wspomaganych będzie konsekwentnie realizowany w ciągu kolejnych lat, a jego celem jest pełne zaspokojenie potrzeb osób starszych w tym zakresie.

Równolegle Szczecin realizuje – komplementarny względem wymienionych domów i mieszkań – projekt dziennych miejsc pobytu seniorów (tzw. usługi Działów Wsparcia Dziennego). Należące do ich zadań m.in.: świadczenie usług opiekuńczych, prowadzenie zajęć terapeutycznych oraz rehabilitacyjnych, czy też zajęć kulturalno-rekreacyjnych sprawia, że są one określane mianem „**Dziennych DPS**”. Dostosowanie ich działalności do zindywidualizowanych potrzeb, jak i możliwości seniorów powoduje, że zakres oferowanych usług może być bardzo szeroki (spotkania integracyjne, organizacja wyjazdów i wycieczek, uczestnictwo w spektaklach teatralnych, koncertach czy na seansach kinowych).

Obecnie w Szczecinie funkcjonuje łącznie 8 tego typu placówek intensywnie wypełniających treścią i aktywujących seniorów. Dzielne DPS, jak i inne jeszcze projekty – jak np. **Kluby Seniora** – funkcjonują w oparciu o ideę „drugiego domu”. Powyżej wskazany system działań, tworzący przyjazną przestrzeń dla naszych Seniorów – umożliwienie im pełnego włączenia się w życie miasta, aktywizację społeczną, kulturalną oraz psychofizyczną – jest istotą działań miasta w kolejnych latach.

Zadania:

- Rozwój sieci mieszkań chronionych oraz mieszkań wspomaganych.
- Kontynuacja projektów opartych o idee „drugiego domu” takich jak dzielne DPS-y czy Kluby Seniora.

Wsparcie dla opiekunów seniorów

W bezpośrednim związku z zaspokajaniem szczególnych, zdrowotnych potrzeb Seniorów pozostaje uruchomione w Szczecinie nowe świadczenie, skierowane do opiekunów seniorów cierpiących na chorobę Alzheimera. Jest to „**Bon opiekuńczy: Alzheimer 75**”. Jest to świadczenie pieniężne (o wysokości 2000 zł), mające celu wsparcie rodzin w procesie wymaganej opieki nad seniorami o wskazanej szczególnej potrzebie zdrowotnej.

Zadanie:

- Kontynuacja i rozwój projektu Bon opiekuńczy: Alzheimer 75.

Ekonomiczne wsparcie dla młodych rodziców

Za konieczne uznać należy rozwijanie form ukierunkowanego ekonomicznego i organizacyjnego wsparcia dla mieszkańców o szczególnych potrzebach. Niewątpliwie do takiej grupy zakwalifikować należy młodych rodziców, którzy – by móc realizować się zawodowo – potrzebują mechanizmu wsparcia polegającego na zapewnieniu odpowiedniej liczby **miejsc w żłobkach lub alternatywnych form opieki nad swoimi dziećmi**. Kwestia ta ma podstawowe znaczenie dla wsparcia rodziców w decyzjach dotyczących powiększania rodziny.

W Szczecinie regularnie zwiększa się liczba miejsc w żłobkach. Jednak wyłącznie to działanie nie jest w stanie w pełni zaspokoić wszystkich potrzeb.

Odpowiedzią na wskazany problem jest innowacyjne podejście do kwestii opieki indywidualnej nad małymi dziećmi. Przełomowe znaczenie ma – istotnie rozszerzony w drugiej połowie 2018 roku – mechanizm wsparcia jakim jest „**bon opiekuńczy**”. Dzięki niemu stworzona zostaje alternatywa dla instytucjonalnej formy opieki, takich jak żłobki. Dzięki Bonowi opiekuńczemu rodzice mogą w sposób indywidualny podjąć decyzję, co do tego komu i na jakich zasadach powierzą opiekę nad swoim dzieckiem. Nikt im nie narzuca konkretnego rozwiązania.

Zadania:

- Rozwój sieci żłobków miejskich.
- Kontynuacja i rozwój projektu Bonu opiekuńczego.

Program rozbudowy sieci przedszkolnej

W Szczecinie od szeregu lat realizowany jest program rozbudowy bazy przedszkolnej (przedszkoli publicznych). W jego ramach, w samym tylko roku 2018 dokonano przebudowy części budynku Centrum Kształcenia Sportowego przy ul. Rydla na potrzeby oddziału przedszkolnego dla 200 dzieci. Ponadto, w trakcie

budowy są dwa kolejne przedszkola (przy ulicy Wołogoskiej oraz ul. F. Gila), o wartość inwestycji przekraczającej 25 mln złotych, które przyniosą **20 nowych oddziałów dla 500 dzieci**. Co więcej, przygotowywana jest również dokumentacja projektowa dla kolejnych dwóch placówek (PP nr 18 i nr 77) dla **400 dzieci**.

Program rozbudowy sieci przedszkolnej pozwolił na osiągnięcie stanu, w którym **wszystkie dzieci w Szczecinie mają zapewnione miejsce przedszkolne**. Nie oznacza to jednak końca programu. Rozbudowa sieci będzie kontynuowana, a jej celami będą: poprawa stanu technicznego i jakości obiektów przedszkolnych (poprzez zastępowanie starych obiektów nowymi) oraz budowanie ich w miejscach zwiększonych potrzeb (nowe osiedla mieszkaniowe).

Zadanie:

- Rozbudowa sieci przedszkolnej, ze szczególnym uwzględnieniem nowych lokalizacji w obszarach zwiększonego zapotrzebowania (np. nowe przedszkole przy ul. Przygodnej).

Rozwój programu „Szczecin Przyjazny Rodzinie”

W połowie 2012 roku w Szczecinie uruchomiony został program „Szczecin Przyjazny Rodzinie”, którego celem było – i nadal jest – konsekwentne i długofalowe promowanie modelu rodziny wielodzietnej, tworzenie przyjaznej przestrzeni i dobrych warunków dla codziennego jej funkcjonowania, a także tworzenie odpowiednich instrumentów wsparcia ekonomicznego dla realizacji różnorodnych aktywności.

W mechanizmie stwarzania warunków do korzystania przez rodziny z rozmaitych form preferencji ekonomicznych, ulg i udogodnień najlepiej wyraża się podstawowy sens Programu jakim jest **niwelowanie różnic pomiędzy mieszkańcami w zakresie dostępu do szerokiego katalogu dóbr** (m.in. kultury, oświaty, sportu, turystyki, rekreacji, wypoczynku).

Ze względu na walory Programu, w tym zwłaszcza **wsparcie w procesie wychowawczym** dzieci oraz młodzieży w rodzinach szczególnie tego potrzebujących, będzie on kontynuowany i rozwijany w kolejnych latach.

Zadanie:

- Kontynuacja i rozwój Programu „Szczecin Przyjazny Rodzinie” w szczególności poprzez zwiększanie oferty podmiotów w nim uczestniczących (miasta, jego jednostek, instytucji kultury, podmiotów prywatnych, organizacji pozarządowych).

Lżejszy tornister

Wprowadzamy naszą szczecińską normę na lżejszy tornister. Na początku 2019 roku zakupimy z budżetu miasta dodatkowy pakiet podręczników dla każdego ucznia szkoły podstawowej, który będzie czekał na dziecko w szkole. Dzięki temu nasze dzieci, mając **jeden komplet podręczników w szkole, a drugi w domu**, nie będą musiały codziennie ich nosić. Dzięki temu unikną niepotrzebnego przeciążania i zmęczenia, a w konsekwencji wad postawy i tym samym będą zdrowsze.

Zadanie:

- Zakup dodatkowego pakietu podręczników dla każdego ucznia szkoły podstawowej.

Priorytet

Ekologia

Działania służące ładowi ekologicznemu mają w Szczecinie silne umocowanie w dokumentach strategicznych (Strategia rozwoju, Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego).

Działania te, oparte o zasadę zrównoważonego rozwoju, opierają się o pogłębioną analizę i diagnozę potrzeb w zakresie kształtowania ładu ekologicznego w Szczecinie (zarówno w mieście jako całości, jak i na obszarze poszczególnych osiedli i dzielnic). Dbłość o zielenie w mieście musi stać się przedmiotem wspólnych działań trzech sektorów – administracji samorządowej, biznesu i sektora obywatelskiego. Kluczowa rola w zakresie inspirowania zmian w tym zakresie, stwarzania mechanizmów umożliwiających współdziałanie oraz zachęcających do niej przypada miastu. Istnieje wyraźna potrzeba większego włączenia mieszkańców do działań związanych z zielenią w mieście (czego dowodzą projekty zgłaszane m.in. w ramach Szczecińskiego Budżetu Obywatelskiego czy Inicjatywy Lokalnej a służące poprawie „zielonej infrastruktury”).

Zmiana filozofii myślenia o ekologii w mieście, jaka nastąpiła w ciągu ostatnich lat, zaowocowała szeregiem projektów służących poprawie jakości powietrza, wody i zieleni, które w kolejnych latach będą kontynuowane i konsekwentnie rozwijane. Chodzi tu zwłaszcza o usystematyzowany katalog działań ujęty w ramy programu „Klimat dla zdrowia”.

Rozwój programu „Klimat dla zdrowia”

W Szczecinie od wielu już lat konsekwentnie realizowane są projekty ukierunkowane na poprawę jakości powietrza i walkę ze smogiem. Na szczególną uwagę w tym zakresie zasługuje m.in.: rozwijanie transportu publicznego, w tym zwłaszcza rozbudowa niskoemisyjnej floty transportowej, wprowadzenie roweru miejskiego (jako środka transportu w mieście) oraz tworzenie ścieżek rowerowych, inwestycje służące uspokojeniu ruchu w centrum miasta czy też projekty termomodernizacyjne

obiektów użyteczności publicznej. Ogromne znaczenie w tym zakresie przypisać należy stworzonemu przez Szczecin programowi „**Mewa**” (będącemu kontynuacją programu Kawka) wspierającemu wymianę pieców na bardziej ekologiczne źródła ciepła. Czystości powietrza służy również program „**Platan**”, którego rolą jest dbałość o zieleń miejską (tylko w 2018 w jego ramach przybywa 500 drzew i krzewów dzięki czemu mamy szansę oddychać czystszy powietrzem). Dzięki zainwestowaniu ogromnych środków w poprawę jakości wody w mieście możemy dziś pochwalić się najwyższą jej jakością. Jednak proces inwestowania w tę jakość – zarówno w odniesieniu do wody, którą pijemy, jak i wodę otaczającą nas – musi być kontynuowany. Został on ujęty w ramy programu „**Lilia**”. Wszystkie te programy będą kontynuowane i rozwijane w kolejnych latach.

Na szczególną uwagę zasługuje projekt „**Zielonych dachów**” tj. dachów budynków pokrytych zielenią, które mogą być swoistymi parkami na wysokości. Mogą one dawać niezwykle wrażenia estetyczne, a także bardzo praktyczną możliwość ich użytkowania (np. spacerowania a nawet tworzenia placów zabaw). Przede wszystkim jednak pełnią niezwykle istotną rolę w przeciwdziałaniu powstawaniu tzw. „wysp ciepła”, znakomicie izolują budynki, a także mają znakomite właściwości w zakresie chłonięcia opadów. Ten innowacyjny projekt wart jest pilotażowego zrealizowania w Szczecinie.

Zadania:

- Kontynuacja i rozwój Programu „Klimat dla zdrowia”, w tym składających się na niego Programów: „Mewa”, „Platan”, „Lilia”.
- Realizacja projektu „Zielone dachy”.

Plan waloryzacji i rozwoju zieleni w Szczecinie

Przyjęty zostanie kompleksowy plan waloryzacji i rozwoju zieleni w mieście. Jego realizacja opierać się będzie na dwóch zasadniczych priorytetach.

Z jednej strony na waloryzacji zieleni, gdyż chodzi o przywrócenie środowisku jego wartości lub naturalnych walorów. W tym zakresie przykładowo wykonana zostanie

koncepcja turystyczno-rekreacyjnego zagospodarowania kompleksów leśnych należących do Szczecina. Obejmie ona m.in. Park Leśny Zdroje, Las Arkoński i Park Leśny Głębokie, Uroczysko Kupały, Park Leśny Mścięcino, Park Leśny Dąbie i Park Leśny Klęskowo. Działania waloryzacyjne obejmą również najcenniejsze parki Szczecina, z Parkiem Żeromskiego na czele.

Z drugiej strony, Plan określi zasady rozwoju zieleni w mieście. Wskazywać będzie na podstawowe założenia, priorytety i standardy przy nowych założeniach parkowych czy leśnych. Zasady te będą wykorzystane przy tworzeniu zintegrowanych rozwiązań urbanistyczno-ekologicznych takich jak Projekt Łasztownia, gdzie zieleń stanowi integralny element całej wizji rozwoju tej części Szczecina („dzielnic-ogród”). Wdrożenie Planu waloryzacji i rozwoju zieleni umożliwi zmianę sposobu zarządzania zielenią w mieście.

Jednocześnie, w trakcie opracowywania Planu waloryzacji i rozwoju zieleni w Szczecinie, celem systemowej dbałości o zieleń miejską, jej jakość i estetykę, stworzony zostanie „**Katalog zieleni**”, który wytyczy konkretne kierunki działań w mieście w tym zakresie. Potrzeba tego typu całościowego opracowania wynika z faktu, że za zieleń w Szczecinie odpowiedzialnych jest wiele podmiotów (Wydział Gospodarki Komunalnej i Ochrony Środowiska, Zakład Usług Komunalnych, towarzystwa budownictwa społecznego, Zarząd Budynków i Lokali Komunalnych, spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe). Opracowanie Katalogu ma za zadanie wspomaganie pracy różnych podmiotów – samorządowych i niesamorządowych – w procesie kształtowania zieleni w mieście określając standardy w tym zakresie. Jako zbiór informacji oparty o zweryfikowaną i aktualną wiedzę wskazywać będzie np. ogólne zasady dotyczące zakładania i utrzymania zieleni w mieście, sposoby i możliwości zastosowania roślin w różnych miejscach (w zależności od warunków siedliskowych), preferowany materiał roślinny oraz zasady jego utrzymania i pielęgnacji. W szczególności Katalog zieleni określi zasady zakładania i utrzymania zieleni w warunkach najtrudniejszych – przy ulicach w tym pomiędzy budynkami i miejskich placach.

Składający się na tę sferę różnorodny i złożony kompleks działań wymaga dopełnienia poprzez przyjęcie kilku dokumentów o charakterze planistycznym, będących podstawą do dalszych działań, wśród których kluczowa rola (w zakresie działań proekologicznych) przypadnie właśnie Planowi waloryzacji i rozwoju zieleni w Szczecinie (jako załączkowi przyszłej „Zielonej Strategii Szczecina”).

Zadania:

- Stworzenie i wdrożenie Planu waloryzacji i rozwoju zieleni w Szczecinie.
- Stworzenie Katalogu Zieleni.

Stworzenie „Parku Centralnego”

Na obrzeżach lotniska Dąbie powstanie całkowicie nowa, osiemnastohektarowa zielona przestrzeń. Zainicjowany tam zostanie wspólny, społeczny, partycypacyjny projekt budowy nowego parku łączącego różne pomysły i inicjatywy mieszkańców. Park – w swej zróżnicowanej formie składającej się z kilku stref o różnym charakterze (np. strefa do gry w Pétanque, strefa jogi, ogród sensoryczny) – stanowić będzie przestrzeń integracji międzypokoleniowej, aktywnego spędzania czasu, realizacji różnorodnych pasji i zainteresowań mieszkańców całego miasta.

Park ten, pomyślany jako swoisty „park centralny” – łączyć będzie obie lewo- i prawobrzeżną część miasta. Będzie to przestrzeń dająca możliwość spędzenia czasu inaczej niż to ma miejsce w innych parkach w mieście; gdzie, bez względu jaką odległość musimy pokonać, chcemy przyjechać, tak jak przyjeżdżamy na Jasne Błonia, i spędzić tam czas ze względu na jego unikatowy charakter.

Zadania:

- Rozpoczęcie projektowania „Parku Centralnego” na przełomie 2018/2019.
- Etapowa realizacja „Parku Centralnego” w latach 2019-2022.

Zaangażowanie mieszkańców w proces estetyzacji przestrzeni zielonej

U podstaw dbałości o ład przestrzenny i ekologiczny w mieście, obok tradycyjnych działań miasta, jego jednostek, spółdzielni mieszkaniowych czy wspólnot, powinna znaleźć się także przestrzeń do oddolnych inicjatyw estetyzujących otoczenie. Jest to równoznaczne z szerokim włączeniem mieszkańców, jako bezpośrednio zainteresowanych, do procesów estetyzacji przestrzeni. Tego typu inicjatywy – jeśli użyć przykładów aranżowania zieleni w ramach ogrodów sąsiedzkich, w przedogródkach, w ramach projektu zielonych podwórek i wielu innych – spotykają się z dużym odzewem szczecinian, który powinien zostać szerzej dostrzeżony i wsparty. Jeśli mieszkańcy porozumieją się co do wspólnego zaaranżowania zaniedbanej przestrzeni wokół siebie, rolą miasta jest odpowiedzieć tym oczekiwaniom poprzez stworzenie odpowiedniego mechanizmu wsparcia. Osiągnięty w ten sposób zostanie efekt rozproszenia zarządzania przestrzenią zieloną i bezpośredniego włączenia mieszkańców do zarządzania nią, zgodnie z ich potrzebami i oczekiwaniami.

Zadania:

- Kontynuacja i rozwój proekologicznych projektów partycypacyjnych takich jak: zielone podwórka, przedogródki itp.
- Wspieranie powstawania ogrodów sąsiedzkich.

Priorytet

Rozwój

Rozwój Szczecina oparty zostanie o dwa główne kierunki – Łasztownię i Śródmieście. Nie oznacza to, rzecz jasna, że będą to jedyne obszary skupiające wysiłki projektowe miasta. W myśleniu o przyszłości Szczecina swoją istotną rolę nadal oczywiście odgrywać będą i inne jego części jak Prawobrzeże (z jego nowymi rozwiązaniami komunikacyjnymi, centrami aktywności lokalnej), czy Północ (Projekt „Otwarta Północ” z całym kompleksem działań infrastrukturalnych i społecznych). Jednak to właśnie Łasztownia i Śródmieście stanowią wręcz symboliczne przykłady wyzwań,

przed którymi stoi Szczecin, a które „przekuć” należy w sukces rozwojowy i powód do dumy dla nas wszystkich.

Łasztownia, na stałe wpisała się w krajobraz naszego miasta jako przestrzeń postindustrialna. Ta wyspa coraz bardziej nas ciekawi i inspiruje czego dowodem jest choćby chęć odwiedzania jej pięknych bulwarów. Czyniąc jej obszar (wraz z pozostałym obszarem Międzyodrza) przedmiotem wielkiego międzynarodowego konkursu na opracowanie koncepcji zagospodarowania, sformułowane zostało oczekiwanie przekształcenia Łasztowni w wielofunkcyjną tkankę miejską. Zwycięska koncepcja konkursowa doskonale odzwierciedliła ten zamiar transformacji: znakomicie oddano w niej relacje przestrzenne między zabytkowym kompleksem Starej Rzeźni a pojawiającymi się w jego sąsiedztwie nowymi formami architektonicznymi, zachowano zielony charakter Wyspy Grodzkiej, jak i uwzględniono założenia marki „Floating Garden 2050” wyrażające potrzebę dostępu człowieka do obszarów zieleni.

Z kolei, podstawowym zadaniem dla Śródmieścia jest podniesienie funkcjonalności i estetyki przestrzeni publicznej w tej części miasta. Osią przestrzennej przemiany Śródmieścia jest al. Wojska Polskiego, objęta projektem modelowej rewitalizacji. Projekt ten (w tym zaktualizowany w jego ramach Lokalny Program Rewitalizacji), a w szczególności wynikające z niego działania, stanowią zasadniczy instrument w walce z wieloaspektowym kryzysem występującym na obszarze miasta w różnych płaszczyznach: społecznej, przestrzenno-funkcjonalnej, gospodarczej, technicznej i środowiskowej. Jego rolą jest nie tylko diagnozowanie problemów ale również wyznaczenie kierunków naprawy oraz szczegółowa charakterystyka planowanych na obszarze rewitalizacji przedsięwzięć.

„Nowa jakość dla Śródmieścia”

Najtrudniejszym wyzwaniem związanym z projektem są niewątpliwie działania rewitalizacyjne w sferze społecznej. Kluczowe znaczenie będą miały działania na rzecz osób wykluczonych, seniorów, bezrobotnych, osób niepełnosprawnych. Podstawowym partnerem dla działań miasta we wskazanym zakresie są instytucje

sektora obywatelskiego (NGO's). Dotychczasowa współpraca z nimi w obszarze rewitalizacji unaocznia jak skuteczne i efektywne mogą być ich działania i z jak żywym odbiorem ze strony mieszkańców się one spotykają. Stąd miasto będzie prowadziło politykę wsparcia dla NGO's działających na rzecz rewitalizacji, wspierając ich wysiłki w zakresie integracji mieszkańców. Służyć temu będzie zwłaszcza powstawanie kolejnych miejsc spotkań dla mieszkańców otwarcie kolejnych miejsc spotkań – integracji mieszkańców

Do działań w sferze przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej zaliczyć należy m.in.: remonty śródmiejskich ulic, remonty kamienic; rewaloryzację zieleni, renowację przedogródków i podwórek, nowe inwestycje mieszkaniowe, usuwanie barier komunikacyjnych, poprawę standardu technicznego i funkcjonalnego lokali mieszkalnych – powiązaną ze zmniejszeniem zanieczyszczeń powietrza.

Dla powodzenia procesu rewitalizacyjnego w sferze gospodarczej podstawą będą działania diagnostyczne, pozwalające należycie przygotować i przeprowadzić dalsze działania rewitalizacyjne. Dysponując już analizą poświęconą kwestiom społecznym, wykonane zostaną prace diagnostyczne niezbędne dla wsparcia procesów gospodarczych w obszarze rewitalizacji, w tym m.in.: inwentaryzacja i analiza potencjału lokali usługowych na obszarze rewitalizacji (w tym pustostanów), opracowanie informacji na temat istniejących punktów prowadzenia działalności gospodarczej przy współpracy z przedsiębiorcami.

Jeszcze jednym istotnym elementem powodzenia tego projektu będzie zapewnienie wysokiego poziomu bezpieczeństwa w Śródmieściu. Jest to niezbędnym czynnikiem pozwalającym na odwrócenie trendu „ucieczki” młodych ludzi z tego obszaru. Celem tych działań jest przekonanie mieszkańców, że Śródmieście może ponownie stać się atrakcyjnym miejscem do zamieszkania dla rodzin (choćby ze względu na bliskość infrastruktury edukacyjnej czy ochrony zdrowia).

Zadania:

- Opracowanie koncepcji zagospodarowania wnętrz kwartałów zlokalizowanych przy al. Wojska Polskiego oznaczonych numerami: 8, 9, 25, 38, 39.
- Działania służące ożywieniu gospodarczemu i społecznemu obszaru Śródmieścia realizowane we współpracy z przedsiębiorcami i organizacjami pozarządowymi.
- Projekt „Moda na Śródmieście” – służący budowaniu nowego pozytywnego wizerunku Śródmieścia.
- Centrum Aktywności Lokalnej dla obszaru rewitalizacji.

Al. Wojska Polskiego – słynna aleja

Śródmiejski odcinek al. Wojska Polskiego stanowi oś procesu rewitalizacyjnego. Wyprowadzenie obszaru z kryzysu i zapewnienie jego zrównoważonego rozwoju zostanie osiągnięte poprzez prowadzenie dalszych przedsięwzięć w sposób zintegrowany. Oznacza to m.in. potrzebę prowadzenia w tym obszarze w większym niż dotąd stopniu – poza działaniami inwestycyjnymi – przede wszystkim programów społecznych.

Celem jest przekształcenie dzisiejszego obrazu alei, jako obszaru w którym krzyżują się główne arterie drogowe nadając mu charakter tranzytowy w nowy salon miasta, jego wizytówkę. Aleja uzyska w ten sposób swój nowy i unikatowy charakter, który sprzyjać będzie nowemu modelowi spędzania czasu w Śródmieściu. We współpracy z przedsiębiorcami, mieszkańcami i organizacjami pozarządowymi realizowane będą projekty gospodarcze (np. ekspozycja znanych szczecińskich marek znajdujących tam swoją siedzibę), kulturalnych (aleja, jako miejsce działań artystycznych) i społecznych (działania na rzecz mieszkańców).

Zadanie:

- Realizacja projektu „Słynna aleja” integrującego działania gospodarcze, społeczne, kulturalne w kooperacji miasta, jego jednostek, spółek

komunalnych, przedsiębiorców, organizacji pozarządowych i mieszkańców.

Łasztownia – innowacyjny projekt urbanistyczno-architektoniczny

W wyniku konkursu urbanistyczno-architektonicznego, obejmującego swym zasięgiem nie tylko Łasztownię ale i całe Międzyodrze, pojawiła się wizja, która zostanie przeniesiona na lokalne prawo poprzez zapisy w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. W ich ramach będą mogli się poruszać inwestorzy, dzięki czemu unikniemy chaosu i przypadkowej zabudowy.

Niezwykle istotnym elementem projektu Łasztownia jest rewaloryzacja wartościowych historycznie i objętych ochroną konserwatorską obiektów zespołu Starej Rzeźni. Jednym z największych wyzwań będzie połączenie istniejących atrakcyjnych obiektów zabytkowych z nowymi i stworzenie w ten sposób odpowiedniej jakości.

Równocześnie zakończyły się już prace dokumentacyjno-projektowe dla mostu Kłodnego – kluczowego układu komunikacyjnego dla połączenia Łasztowni z lewobrzeżną częścią miasta. Most, wraz z modernizacją całego układu drogowego Międzyodrza (okolice ulicy Energetyków), rozwiąże obecny istotny problem dostępu na Łasztownię.

Zadania:

- Uchwalenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla Łasztowni i innych terenów Międzyodrza.
- Współpraca z inwestorami przy realizacji projektów zlokalizowanych na obszarze Łasztowni i innych terenów Międzyodrza, z szczególnym uwzględnieniem dbałości o sferę ekologiczną i jakość architektoniczną.

Wartościowa przestrzeń publiczna na Łasztowni – nowa siedziba Teatru Współczesnego wraz z placem teatralnym

W bezpośrednim związku z kwestiami urbanistyczno-architektonicznymi pozostaje również decyzja o zlokalizowaniu na Łasztowni nowej siedziby Teatru Współczesnego

wraz z placem teatralnym jako otwartej przestrzeni publicznej. Po spektakularnym sukcesie architektonicznym budynku Filharmonii Szczecińskiej, międzynarodowy konkurs architektoniczny na nową siedzibę Teatru wydaje się być oczywistością z której, pozostaje mieć nadzieję, wyłoni się kolejny ikoniczny budynek w krajobrazie Szczecina.

Zadania:

- Przeprowadzenie międzynarodowego konkursu architektonicznego na nową siedzibę Teatru Współczesnego.
- Inwestycja polegająca na zbudowaniu nowej siedziby Teatru Współczesnego na Łasztowni.

Priorytet

Inwestycje i biznes

Wartość inwestycji realizowanych w ciągu kilkunastu ostatnich lat w Szczecinie osiągnęła rekordowe wartości. Same środki UE pozyskane przez Szczecin to ponad 2,05 mld złotych, a całkowita wartość projektów to 3,79 mld złotych.

Przed nami kolejne inwestycje kubaturowe (Centrum Piłkarskie im. Floriana Krygiera, Park odpoczynku Nowa Gontynka z aquaparkiem i centrum edukacji „Fabryka Wody), a także drogowo-torowe związane z rozwojem i promowaniem transportu ekologicznego (rozbudowa torowisk tramwajowych). Za niezwykle ważne uznać należy – coraz bardziej ambitne, miastotwórcze i reprezentujące najwyższą jakość – realizowane w Szczecinie inwestycje lokalnych przedsiębiorców m.in. na rynku powierzchni biurowych. Szczecin aktywnie wspiera tego typu działania i czynić to będzie również w przyszłości, doceniając ich miastotwórczą rolę.

Jednak poza nimi w Szczecinie realizowanych jest coraz więcej inwestycji mniejszych, osiedlowych, służących rozwiązywaniu punktowo występujących problemów mieszkańców. Ich liczba, co widać na przykładach inwestycji realizowanych choćby w ramach Szczecińskiego Budżetu Obywatelskiego czy też inwestycji realizowanych w porozumieniu z radami osiedli, jest tak duża, że koniecznym staje się dokonanie zmiany dotychczasowego modelu prowadzenia inwestycji w mieście poprzez powołanie wyspecjalizowanego podmiotu – spółki inwestycyjnej. Związane z tym rozwiązaniem korzyści umożliwią sprawniejsze zaspokajanie potrzeb mieszkańców.

Przyjmując perspektywę rozwoju przedsiębiorczości w Szczecinie, uwagę skupić należy przede wszystkim na dwóch niezwykle ważnych obszarach. Po pierwsze, nie ulega już dziś wątpliwości, że Szczecin będzie się rozwijał w oparciu o branżę logistyczną, o port i centra logistyczne zlokalizowane wokół miasta. Z tego punktu widzenia, oczywistymi wyróżnikami Szczecina są atrakcyjna lokalizacja, coraz lepsze skomunikowanie i dostęp do krajowych, europejskich i światowych rynków zbytu i zaopatrzenia. To właśnie lokalizacja w połączeniu z wykwalifikowaną kadrą oraz

zwiększającą się dostępnością nowoczesnych powierzchni magazynowych czynią Szczecin rosnącym rynkiem dla firm z branży logistycznej, a badania pokazują, że popyt na powierzchnie magazynowe w Szczecinie będzie wzrastał.

Jeśli do tego dodamy funkcjonowanie Portu Szczecin-Świnoujście – jednego z największych w regionie Morza Bałtyckiego, a zarazem „naturalnego” zespołu portowego dla obszaru zachodniej i południowo-zachodniej Polski – to staje się oczywiste dlaczego, tak ważne są inwestycje infrastrukturalne poprawiające dostęp do portu i ułatwiające funkcjonowanie branży logistycznej. To dlatego konieczna jest dbałość o jak najlepsze skomunikowanie tych terenów (takie jak Rondo energetyków, które otworzy wjazd do portu i firm portowych), nowoczesne i bezpieczne rozwiązania komunikacyjne wyprowadzające ruch tranzytowy z centrum miasta (Zachodnie Obejście Szczecina), jak również inwestycje związane z pogłębieniem toru wodnego do 12,5 m – o które aktywnie zabiegamy od wielu lat.

Po drugie, Szczecin jest miastem kreatywnych i przedsiębiorczych młodych ludzi. Stąd za szczególnie istotną z gospodarczego punktu widzenia uznać trzeba branżę usług nowoczesnych. Widać to po konsekwentnie rozwijającym się rynku powierzchni biurowych i innowacyjnych technologii. W ostatnich latach Szczecin stał się jedną z najważniejszych lokalizacji dla nowotworzonych centrów BPO, SSC i ICT.

Zmiana modelu prowadzenie inwestycji w Szczecinie

Konieczność zmiany modelu prowadzenia inwestycji w mieście wynika z wartości i zakresu działalności inwestycyjnej miasta. Aby sprawnie i skutecznie realizować plany inwestycyjne, a w szczególności zagwarantować ich wysoką jakość i terminowość realizacji zasadnym jest przesunięcie części zadań wykonywanych dotychczas przez struktury Urzędu Miasta (w tym Wydział Inwestycji Miejskich, Wydział Gospodarki Komunalnej i Ochrony Środowiska i podległe mu jednostki organizacyjne – Zakład Usług Komunalnych czy też Zarząd Dróg i Transportu Miejskiego).

Powołanie spółki inwestycyjnej ma na celu kompleksowe prowadzenie na rzecz miasta obsługi inwestorskiej (w szczególności zastępstwa inwestorskiego) i

wykonywanie w jego ramach obowiązków związanych z procesem budowlanym. Nie bez znaczenia jest także fakt, że wykorzystanie formy spółki handlowej sprzyjać będzie zwiększeniu elastyczności kosztowej, a także umożliwić pozyskanie wysokiej klasy specjalistów zatrudnianych na warunkach rynkowych. Wszystkie te elementy pozwolą na zwiększenie efektywności ekonomicznej wykonywanych zadań.

Zadanie:

- Powołanie spółki inwestycyjnej – wyspecjalizowanej i skoncentrowanej na inwestycjach spółki kapitałowej.

Kontynuacja inwestycji infrastrukturalnych

Szczecin konsekwentnie realizuje program rozwoju i promowania transportu ekologicznego. Poza aktualnie realizowaną **rozbudową torowisk tramwajowych** (inwestycje doprowadzające tramwaj z ul. Arkońskiej do al. Wojska Polskiego oraz od al. Wojska Polskiego przez ul. Szafera wraz z pętlą za halą widowisko-sportową) planowane są kolejne, które istotnie zmienią system komunikacji w mieście (przedłużenie linii tramwajowej wzdłuż ul. Ku Słońcu w stronę granicy z gminą Dobra oraz budowa tramwaju wzdłuż ul. 26-go kwietnia). Do tego zakresu prac dochodzą ponadto modernizacje już istniejących torowisk np. przy al. Wyzwolenia, ul. Matejki, ul. Kolumba.

Przed nami także ostateczna decyzja i **projektowanie sieci tramwajowej Prawobrzeże** – czyli drugiego etapu Szczecińskiego Szybkiego Tramwaju.

Istotnym novum w stosunku do dotychczas przyjmowanych założeń rozwoju sieci komunikacji tramwajowej w Szczecinie jest decyzja o wykorzystaniu **tramwaju dwukierunkowego** w systemie publicznego transportu zbiorowego na obszarze miasta. Za zasadnością takiego rozwiązania przemawiają w szczególności: większa uniwersalność pojazdów dwukierunkowych (niż jednokierunkowych), możliwość poprowadzenia trasy w miejscach o trudnej dostępności dla tramwaju jednokierunkowego, ograniczenie kosztów wynikające m.in. z braku konieczności budowy pętli tramwajowych.

Zadania:

- Przedłużenie linii tramwajowej wzdłuż ul. Ku Słońcu w stronę granicy z gminą Dobra.
- Budowa tramwaju wzdłuż ul. 26-go kwietnia.
- Projektowanie sieci tramwajowej Prawobrzeże.

Centrum Piłkarskie im. Floriana Krygiera – więcej niż Stadion

Centrum czyli **zintegrowany projekt budowy Stadionu Miejskiego im. Floriana Krygiera** wraz z **zapleczem szkoleniowym** dla dzieci i młodzieży stanowić będzie całkowicie nową jakość jeśli chodzi o infrastrukturę sportową w Szczecinie. Choć często mówiąc o stadionie używa się określenia „modernizacja”, to projekt w ciągu kilku lat przekształcił się w istocie w budowę nowego obiektu w dotychczasowym miejscu.

W ramach przebudowy stadionu zostanie dobudowana czwarta, tzw. wschodnia trybuna. Pojemność obiektu będzie wynosiła ponad 20.000 miejsc. W trybunie północnej znajdzie się budynek zawierający szatnie dla piłkarzy, pomieszczenia dla dziennikarzy, pomieszczenia odnowy biologicznej, sale konferencyjne, pomieszczenia dla trenerów i przedstawicieli PZPN.

Ponadto zrealizowany zostanie nowy budynek dwukondygnacyjny Centrum Szkolenia Dzieci i Młodzieży wraz z kompleksem boisk treningowych (cztery boiska do gry w piłkę nożną, w tym trzy pełnowymiarowe oraz jedno o nawierzchni sztucznej pomniejszonej), w budynku znajdą się m.in. szatnie dla sportowców, pomieszczenia dla trenerów, kawiarenka, siłownia oraz część odnowy biologicznej, co zapewni odpowiednie warunki do prowadzenia szkolenia dzieci i młodzieży. W ramach tego projektu zmodernizowane zostanie również **zagospodarowanie terenu wokół Stadionu.**

Zadania:

- Przebudowa stadionu im. Floriana Krygiera.

- Budowa Centrum Szkolenia Dzieci i Młodzieży (centrum piłkarskiego).

Park odpoczynku nowa gontynka z Aquaparkiem i centrum edukacji - „Fabryka Wody”

Szczecińska „Fabryka Wody” stanowić będzie **edukacyjno-rekreacyjny i rozrywkowy park wodny** o regionalnym i transgranicznym zasięgu oddziaływania. U podstaw tworzenia koncepcji Fabryki Wody znajduje się wizja rozwoju Szczecina „Floating Garden 2050” jako ekologicznej metropolii otoczonej wodą i zielenią.

Szczególnie interesująco prezentuje się, stanowiące integralną część projektu, założenie iż Aquapark służyć będzie **„nauce przez zabawę”**. Ścieżka edukacyjna z jaką będzie można zetknąć się w Fabryce Wody integrować będzie elementy nauczania przyrody, fizyki, chemii i biologii. Stworzy to możliwość realizacji alternatywnej formy zajęć szkolnych na każdym etapie edukacyjnym oraz aktywizacji Seniorów w ramach zajęć Uniwersytetu Trzeciego Wieku.

Dopełnieniem projektu „Fabryki Wody” będzie także zagospodarowanie terenów wokół kompleksu basenów i przestrzeni edukacyjnej. Powstanie w ten sposób **otwarta przestrzeń rekreacyjna z basenami i miejscami wypoczynku**.

Zadanie:

- Budowa kompleksu edukacyjno-rekreacyjno-rozrywkowego „Fabryka Wody”.

Rozbudowa Technoparku Pomerania

Podstawą rozwoju ekonomicznego oraz konkurencyjności Szczecina są i będą w przyszłości nowoczesne technologie. Miasto powinno tym samym wspierać ośrodki naukowo-badawcze i stwarzać podstawy dla dobrych warunków funkcjonowania zwłaszcza młodych mikro i małych przedsiębiorców, start up'ów będących niezaprzeczalnym atutem i siłą Szczecina.

Sukces Technoparku Pomerania jednoznacznie ukazuje zasadność, czy wręcz konieczność, kontynuacji tego projektu. Potrzebna jest kolejna, nowoczesna i

atrakcyjna przestrzeń biurowa zarówno dla rozpoczynających działalność start up'ów i spin off'ów, jak i już istniejących mikro i małych firm z branży.

W ramach partnerstwa publiczno prywatnego z inwestorem prywatnym rozpoczniemy drugi etap projektu Technoparku Pomerania. Zrobimy to dlatego, aby budować siłę Szczecina potrzebujemy wolnych, kreatywnych przedsiębiorców - chcemy aby mieli miejsca, w których mogą rosnąć.

Zadanie:

- Rozbudowa Technoparku Pomerania (etap II).

Priorytet

Stolica

Rola Szczecina jako stolicy regionu wynika nie tylko z jego naturalnego potencjału przypisanemu największemu miastu na tym terenie ale również ze świadomości i powinności pełnienia roli ośrodka aktywnie oddziałującego na swoje otoczenie. Szczecin jest nie tylko głównym ośrodkiem administracyjnym województwa zachodniopomorskiego, ale także stolicą Euroregionu Pomerania i miejscem spotkań politycznych, samorządowych, obywatelskich, kulturalnych czy pozarządowych – w trójstronnym układzie współpracy transgranicznej: Polski, Niemiec oraz Skandynawii.

Przedmiotem ścisłej współpracy Szczecina z jego bezpośrednim otoczeniem są projekty realizowane w ramach szczecińskiego obszaru metropolitalnego. Ten ostatni pojmowany jest jako obszar funkcjonalny Szczecina, obejmujący polskie gminy w otoczeniu miasta, powiązane z nim funkcjonalnie, pozwalający na lepsze wykorzystanie wspólnego potencjału społeczno-ekonomicznego. W tym układzie odniesienia ogromna rola przypada wspólnym rozwojowym projektom infrastrukturalnym, jakich przykładem może być Szczecińska Kolej Metropolitalna – niezwykle ważne zadanie na kolejne lata.

Trzeba zarazem podkreślić, że szczeciński obszar metropolitalny coraz silniej oddziałuje na terytorium po niemieckiej stronie granicy (co uwidacznia choćby rosnąca liczba obywateli polskich zamieszkujących w niemieckich gminach przygranicznych). W opracowaniach temu poświęconych (np. Studium integracji przestrzennej) zauważa się, że nawet jeśli obecnie nie jest to obszar w pełni zintegrowany, to z pewnością w przyszłości stanowić będzie obszar metropolitalny Szczecina. Ta perspektywa powinna także stale towarzyszyć polsko-niemieckiej współpracy transgranicznej.

Do ważnych obszarów, w których rola stolicy regionu predestynuje Szczecin do aktywności wobec swojego otoczenia należy niewątpliwie kultura. Jest rzeczą naturalną, że istotna część samorządowych, państwowych i prywatnych instytucji kultury w obszarze metropolitalnym Szczecina jest zlokalizowana na terenie miasta.

Oferowany tu zakres usług jest bogaty i zróżnicowany. Wskazać można w szczególności filharmonię, teatry, operę, muzea, galerie sztuki, domy kultury, biblioteki. Podstawowym zadaniem w kolejnych latach będzie konsekwentne wspieranie samorządowych instytucji kultury zarówno w projektach infrastrukturalnych (np. budowa nowej siedziby Teatru Współczesnego), jak i w zakresie bieżącej działalności – umożliwiając tym samym ich szersze otwarcie również na potrzeby mieszkańców regionu.

Połączy nas Szczecińska Kolej Metropolitalna

Projektem, który w sposób rewolucyjny wpłynie na komunikację w otoczeniu Szczecina i w samym mieście jest niewątpliwie Szczecińska Kolej Metropolitalna. Stanie się ona szczególnie ważnym elementem miejskiego układu komunikacyjnego, ale także swoistym pomostem komunikacyjnym, umożliwiającym tani i szybki dostęp do stolicy dla mieszkańców gmin ościennych.

Wśród wielu korzyści dla funkcjonowania transportu publicznego w całym Szczecińskim Obszarze Metropolitalnym wymienić trzeba zwłaszcza likwidację „wąskiego gardła” na linii kolejowej nr 406 poprzez budowę drugiego toru na odcinku Szczecin Główny-Police, umożliwienie przywrócenia transportu pasażerskiego na tym odcinku oraz zwiększenie ruchu towarowego do i z Zakładów Chemicznych.

Skalę przedsięwzięcia jakim jest budowa Szczecińskiej Kolei Metropolitalnej unaoczniają liczby: linia SKM obejmie 40 przystanków, co do zasady zintegrowanych z innymi formami transportu publicznego, włączając w to budowę parkingów typu P&R i B&R, będzie miała 118 km długości, łączna liczba miejsc parkingowych w ramach projektu to 2580, zaś liczba miejsc dla rowerów to 630. Całkowity koszt inwestycji wyniesie ponad 740 mln zł.

Zadanie:

- Realizacja Szczecińskiej Kolei Metropolitalnej wraz z towarzyszącą infrastrukturą.

Edukacja i szkolnictwo wyższe

Szczecin jest centrum edukacyjnym o charakterze ponadlokalnym. Jest tu skoncentrowana zasadnicza część potencjału edukacyjnego województwa. O możliwościach lokalnego systemu oświatowego może świadczyć nasza wizytówka – najlepsze w kraju XIII Liceum Ogólnokształcące.

Szczecińska oświata to zarazem najlepsza **jakość oferty edukacyjnej** dla regionu, z jej bogatym zakresem oferty, **najnowocześniejszymi kierunkami** (np. Technikum Technologii Cyfrowych), jak również najbogatsza **oferta edukacyjna dla osób niepełnosprawnych**. Warto zwrócić uwagę, że 35% dzieci uczęszczających do szkół ponadgimnazjalnych w naszym mieście jest spoza Szczecina. To dobrze obrazuje niezwykle ważną misję stolicy regionu.

Kolejnym przykładem realizowania przez miasto funkcji stolicy regionu jest realizacja programu **Akademicki Szczecin**. Celem tego projektu promocyjno-informacyjnego, realizowanego przez miasto wspólnie z uczelniami wyższymi, jest wsparcie działań na rzecz rozwoju szczecińskiego ośrodka naukowo-akademickiego oraz współpracy środowisk nauki, gospodarki, kultury i lokalnych elit. Na program Akademicki Szczecin składa się bogaty kompleks działań, w tym zwłaszcza: zdefiniowanie i udostępnienie dedykowanej oferty skierowanej do studentów, wieloletnia realizacja programu stypendialnego Prezydenta Miasta Szczecin dla studentów i doktorantów, wspólne uczestnictwo w targach edukacyjnych w kraju i zagranicą, inicjowanie warsztatów tematycznych poświęconych określaniu kierunków współpracy miasta ze środowiskiem akademickim oraz uczelniami wyższymi, czy też promocja inicjatyw uczelni wyższych skierowanych do uczniów szkół ponadgimnazjalnych.

Działania:

- Kontynuacja działań pro jakościowych w szczecińskiej oświacie.
- Podnoszenie jakości infrastruktury oświatowej w Szczecinie (zaangażowanie inwestycyjne na poziomie 100 mln zł).
- Rozwój i poprawa jakości infrastruktury internatów w Szczecinie.

- Konsekwentny rozwój programu Akademicki Szczecin (zwłaszcza z uwzględnieniem zmian wynikających z tzw. reformy 2.0).

Oferta kulturalna dla regionu

Szczecin jest ważnym ośrodkiem kultury, zarówno w ujęciu lokalnym, jak i ponadregionalnym. Na terenie miasta funkcjonuje pół tysiąca podmiotów prowadzących działalność w zakresie usług kulturalno-artystycznych.

Rola ośrodka szczecińskiego w obszarze kultury jest budowana od wielu lat z wykorzystaniem bogatej oferty teatralnej, muzycznej, muzealnej, jak i w oparciu o działalność biblioteczną. To tutaj znajdują się siedziby instytucji kultury o renomie przekraczającej granice miasta i regionu (m.in. Filharmonia im. M. Karłowicza, Teatr Współczesny).

Przedmiotem wspólnych działań miasta i władz samorządu województwa powinno być stworzenie wspólnego systemu zwiększania dostępu do kultury w Szczecinie. Tego typu wspólny program miasta i regionu winien uwzględniać ekonomiczne bariery dostępu do kultury osób spoza Szczecina i oferować np. obniżkę ceny biletu za wstęp do samorządowej instytucji kultury (po stronie miasta) wraz z obniżką kosztu transportu (po stronie marszałka województwa).

Zadania:

- Wspólny system dofinansowania dostępu do kultury w Szczecinie (wspólny program miasta i regionu).
- Wzmacnianie instytucji kultury Szczecina (Teatr Współczesny, muzea).

